

СТАНОВИЩЕ

от проф. дин Лиляна Симеонова за дисертационния труд на Васил Велков Нинов, редовен докторант в Катедрата по стара история, тракология и средновековна история на Историческия факултет – СУ „Св. Климент Охридски“, за получаване на образователната и научна степен „доктор“

Дисертационният труд на Васил Нинов е озаглавен „*Светска власт и кръстоносни походи (края на XII–XIII в.)*“. Трудът (345 с.) се състои от увод, четири основни глави (всяка с по няколко части), заключение, списък на съкращенията и библиография (извори и изследвания).

Целта на дисертацията е да изследва връзката между развитието на владетелската идеология в Западна Европа, от една страна, и иницирането и провеждането на кръстоносните походи в края на XII и през XIII в., от друга страна. Във фокуса на изследването са поставени кралете от династиите на Капетингите, Плантагенетите и Хонщауфените, т.е. владетелите на трите най-големи кръстоносни държави от разглеждания период – Франция, Англия и Германия. Изложението е структурирано на смесен тематично-хронологичен принцип. В увода дисертантът набелязва и ред по-конкретни цели, които ще маркират по-сетнешните стъпки на изследването му (с. 8). Има обаче известно разминаване между заявления в заглавието на дисертацията отрязък от време (*края на XII–XIII в.*) и периода, в който – според увода – ще бъде разположено хронологически изследването (*средата на XII – третата четвърт на XIII в.*).

Глава първа разглежда накратко основните групи извори, като отбелязва тяхното жанрово многообразие, идеологическа окраска и нередките прояви на лични пристрастия от страна на авторите. Тази глава съдържа и кратък преглед на най-важните изследвания – както общи трудове върху кръстоносното движение, така и публикации върху отделни негови аспекти. Прави впечатление подходът, който дисертантът е избрал за библиографския обзор на общите трудове: те са разгледани по обединителния критерий „национални школи“ – френска, англо-саксонска и германска. По-подробен е прегледът на изследванията, посветени на отделни аспекти на кръстоносното движение и по-специално – на Втория и Третия кръстоносен поход, както и на т. нар. Албигойски войни. В обзора са включени и разработки върху „националната“ история на главните кръстоносни държави през разглеждания период.

Първа глава включва и кратко изложение върху Първия кръстоносен поход с характерните му особености, като преамбюл към по-сетнешното развитие на кръстоносната идея и нейната връзка с владетелската идеология. Тук обаче трябва да се отбележи

отказът на докторанта да се съобрази с някои от направените му препоръки по време на вътрешната защита: напр. в бел. 151, отнасяща се за преминаването на I кръстоносен поход през Балканите, отново не е цитиран трудът на Е. Койчева. Първите кръстоносни походи... С., 2004 (макар че това заглавие формално е включено в общата библиография накрая); отново е пропусната „Алексиада” на Ана Комнина, която е основният извор за разминаването между очакванията на византийския император за помощ от Запада и възгледите и поведението на кръстоносните водачи; отново като единствена публикация върху неразбирателството между източните и западните християни на този етап е посочен трудът на А. Дюселие, въпреки препоръчаната на докторанта обемна библиография по въпроса и т.н.

Следващите три глави от дисертацията са посветени на развитието на владетелската идеология съответно на Капетингите, Плантагенетите и Хоенщауфените в контекста на иницирането и провеждането на кръстоносните походи. Всяка глава е структурирана на хронологически принцип, т.е. в изложението са разгледани кръстоносните начинания на отделните владетели в хронологически ред. Все в тази връзка са споменати не само конкретни инициативи, но и специфични ритуали, извършвани при един или друг крал по определен повод, оценките, които техните действия са получили от съвременниците им, противоречията между кралете-кръстоносни водачи, вътрешното положение във всяка от трите главни кръстоносни държави по времето, когато техните владетели отсъстват и т.н.

Трябва да се съгласим с В. Нинов, че участието в експедициите на изток за всеки от западните владетели има определена специфика; в същото време при изследването на всяко едно кралско участие в поход до Светите земи трябва да се вземат предвид и общите белези, които отличават една владетелска династия спрямо друга (с. 143-148). Нинов обосновано доказва и че именно участието на английските крале от династията на Плантагенетите в кръстоносното движение допринася за постепенното еманципиране на Англия от по-голямата и по-богата Франция (с. 300-301). За разлика от френските Капетинги и английските Плантагенети, германските Хоенщауфени използват участието си в експедициите на изток преди всичко, за да затвърдят властта си във вътрешнополитически план. Нещо повече: Хоенщауфените се стремят да си изградят образа на обединители на целия християнски свят. Така германските императори успяват да наложат идеята, че не папите, а те самите са символичните предводители на цялата християнска общност (с. 303).

Списъкът с изследванията, върху които се базира дисертацията на В. Нинов, е доста впечатляващ и свидетелства за добрата чуждоезикова подготовка на дисертанта.

Забележките ми са насочени към следните моменти в дисертационния труд: 1/ неуеднаквеният начин на цитиране в бележките под линия – напр. едни средновековни автори са цитирани само според изданието им в оригинал, а други – само в превод; 2/ недостатъчно редактираният стил на дисертацията, в т.ч. неспазване на правописните правила на българския език и прекомерна употреба на чуждици – напр. вместо за отлъчване от Църквата навсякъде се говори за екскомуникация (?!); 3/ ненужно англицизиране на имена, които вече са добили гражданственост на български – напр. *Matthaeus Parisiensis* (бълг. *Матей Парижки*) у Нинов е станал „Метю Перис“ и др.

Въпреки направените забележки по отделни пунктове, смятам, че трудът на В. Нинов като цяло покрива изискванията за присъждане на научната и образователна степен „доктор“. Затова давам своя *положителен вот за Васил Велков Нинов*.

02.4.2012 г.

Подпис:

/Л. Симеонова/